

stvo, v kterega posebno spadajo: reja sviloprejk in tičev, umetna reja rib, lovenje kit (Wallfisch) in splošno ribstvo, reja ostrig in morskih rakov. O tem oddelku bodo tudi znanstvene zbirke škodljivih in koristnih živali, zbirke izdelkov iz živalske tvarine; potem poseben oddelek za živinozdravništvo, kostnjaki živali ali dela živali shranjene v spiritu, instrumenti, aparati in drugo orodje, katero se rabi v dotični deželi pri obdelovanju neobdelane živalske tvarine; 9. botanični in vrtnarijski; 10. geologični, mineralogični in rudarijski; 11. tehnični, kateri bo med drugim obsegal: zbirke obrisov, modelov, mašin; izdelovanje sladkora, piva, usnja, žganja; izdelke rokodelcev; tipografijo, litografijo; vse reči, ktere zadevajo železnice, na pr. merjenje, zidanje, mašine itd.; vse reči, ktere zadevajo pošto in telegrafijo; astronomijo in fizikalne znanosti; 12. oddelek za odgojo ljudstva, posebno gledé na ljudske šole; 13. zdravstveni oddelek, in 14. hišno-gospodarski oddelek, kateri bo kazal: modele hiš v vaséh, šol, cerkva, bolnišnic in kmetijskih koč z vsem notranjim orodjem.

Razstava se začne 30. maja po ruskem številjenji, po našem pa 11. junija leta 1872., ter bode trajala 3 mesece. Ona bode na spomin 200letnice rojstva cara Petra Vélikega.

Za to, kar pride iz Avstrije in Oggerske v razstavo, je gori imenovani posebni odsek sestavljen na Dunaji.

Kdor se hoče vdeležiti te razstave, naj se brž ko mogoče oglasi naravnost pri odboru (Comité der Moskauer Ausstellung für Oesterreich-Ungarn: VI. Mariahilferstrasse 18 in Wien) ali pa pri kupčijski zbornici v Ljubljani, ktera tudi daje razjasnila o tej zadevi.

Nova postava.

Plača žandarjev od prihodnjega leta naprej.

Po privolitvi obeh zbornic državnega zbora se glasi cesarski sklep od 25. julija t. l. tako-le: Stražmojster (Wachtmeister) dobiva na leto po 600 gold., vodnik po 500 gold., žandarm 400 gold. Vrh tega vsak žandarm, ki je zadovoljilno opravljal službo, dobi vsako leto še priboljšek tako-le: po 50 gold. po dovršenem 3. služnem letu, po 100 gld. po 6. služnem letu, po 150 gld. po 12. služnem letu, po 200 gold. po 18. služnem letu.

Če niso za službo več, veljajo o njih tisti propisi, kakor o tacih cesarskih služabnikih, ki penzijo dobivajo. Pokojnin je odmerjati po plači in po služnem priboljšku. Kedar žandarm ne more dalje služiti zaradi rane, dobljene v služabnem opravilu, tedaj se mu ob odmerjavanju njegove pokojnine došteje še deset služnih let. Vrh tega se v posebnih okolščinah more pritegniti viša mera pokojnine, in to do polne dejansko-služne plače. — O preskrbovanju vdóv in sirot žandarskih veljajo prepisi, kateri veljajo o služabnikih, ki so v civilni državni službi.

Jezikoslovne stvari.

Snobač — vrvnik.

Spisal Dav. Trstenjak.

Snobač, Snobok, snubitelj znači v slovan-skih jezikih: procius, praxeneta, Unterhändler, Vermittler, Werber. Grško besedo „ἀγοραξέω“, auf dem Markte kaufen, so staroslovenski pisatelji predstavili v: snubiti.

Ker se beseda snubiti sploh rabi za prošnje

dekleta v zamož, v zakon, nas ta beseda pelje na zgodovinski faktum, da so stari Slovani dekleta na trgoviščih kupovali*), in res najdemo pri raznih ruskih rodičih navado, neveste na sejm postavljati in prodajati. To navado imeli so tudi stari Veneti, kakor Herodot sporočuje, in ktere navade on ni nikjer indi našel, kakor samo še pri Babiloncih. Ako bi Veneti bili ilirskega plemena, morala bi ta navada tudi biti pri Macedoncih, Epircih, Dardancih in mnogih drugih ilirskih betvah, ktere je Herodot dobro poznal, med njimi živel in po njihovih deželah potoval, in ker je bil zvest opazovatelj ljudstev in krajev, je tudi zvesto popisoval njihove običaje, šege, navade. To nam pričujejo njegove bukve imenovane „Μοῦσαι“.

Ta navada neveste na sejm postavljati, jih cenó po glašataji (heroldu) izklicavati, je nov dokaz za slovan-skost Venetov, in besedi: snobač, snubač, vrvnik, vrbnik tudi potrjujejo sporočila piscev, da so stari Slovane neveste prodajali.

Snubač, snobač nima druge korenike nego: snu — snub. Korenika snu pa pomeni: vezati, snuti, ordiri telam, das Gewebe anfangen, odtodi: navezavati niti, hrv. snutek, stamen, nit, Faden, Zettel, Weberstollenzettel, in od todi: vezilo. Iz te korenike je staroslovenskosnopie, ligatura, snop, fasciculus, Bündel, od: binden, δεσμη, επίδεσμος, Bündel, od δέσμων, binden, vezati.

Snobač, snobok, snubač, snubitelj je toraj veznik, primeri nemški anbinden, anbandeln, anzetteln.

Zakaj se „procius, proxeneta, der Werber, Vermittler“ veli snubač, veznik, der Anbinder?

Pri starih Slovanih, in še danes je bil pravni običaj, da je prodajalec mu tudi dal vrv, uzdo, na kateri je pripeljal živinče, ali s katero je zvezano imel blago — tovor, trg.

Dalje je nevesta simbol svoje zveze z ženinom dobila venec (iz viti, winden, binden), prstan itd. Snobač, snubitelj je toraj začetnik zaveze, in brez dvombe je po storjeni kupčiji nevestine roke zvezal z ženinovimi z vrbco, kakor cerkva pri poroki zavezuje s štolo.

Med koroškimi Slovenci se procius, proxeneta, snobač tudi veli: vrvnik, okoli Črnomlja sem slišal: vrbnik, ker Hrvati govore: vrbca, vrbčica, funiculus, amussis; ni toraj ta beseda kje iz nemškega: werben, werber; še pred utegne nemška iz slovanščine sprejeta biti. Vrvnik, vrbnik je toraj človek, kateri nevesto vrvuje, vrbuje, privezuje ženinu. Rodbina in srenja pa sta zvezi ljudi, zato se v staroruskem občina veli vrv. Iz tega pomena so se izobrazili izrazi hrvaško-srbski: „ljudstvo vrvi“ populus concurrat, vrvljenje, concursus, frequentia, multitudo, zbrana vrv, to je: občina.

Enake nazore ima tudi nemščina. Rodbinski udje se velijo: die Verwandten = Verbandten, primeri: „in den Familien-, Gemeinde-Verband treten“; v staroslov. se rojak, consanguineus veli: onžika, affinitas: onžičstvo, to je: ôžika, vožika, ožičstvo iz: onže, ôže, vože = vrv, vrbca, funis, Band, Seil, Strick.

Pomen zvezi tiči tudi v drugih besedah, ktere izrazujejo: čredo, krdelo, občnost, četo, primeri sansk.

*) Herodot (I. 196.) pravi, da so se poroke prodanih nevest potem vršile pri Venetih vse na en odločen dan, in Romanin (Storia document. di Venezia I, 18) piše, da ta navada, vse neveste venčati na en dan, se je še bila dolgo ohranila pri poznejih porimčanih in poitalijančenih Venetih.

paču — lat. pecus, goveda iz korenike: pač, ligare, got. faihu, novonemško: Vieh, dalje litovski bandà, grex, iz korenike: band, ligare, hrv.-srbsko jato, Kriegsschaar in pa: Vogelschaar, iz: jeti, fesseln, binden, fangen, nemško: kitte, Schaar von Feldhühnern iz kitten = verbinden, slov. kita, fasciculus, Bündel, ruski kita, ligamen, sansk. kit, ligare, zvezati. Ker se za vezanje rabi zvrž, zato tudi kita, kitica, ramus, veja, in tudi drevo: vrba utegne pomenjati drevo, čijega veje se rabijo za vrvenje, vrbenje; primeri nemški: die Wide, novonemški: Weide, iz vidan = vindun = binden, viti, vezati. Premaganje sovražnika pa se je dovršilo z vezanjem nog in rok, zato lat. vincire, vezati, vincere, zmagati, victor, obladavec po pravem: veznik. *)

Snubač, vrvnik, vrbnik pa je nevesto tudi spraval pod oblast moža, ki je bila pri starih Slovanih neobmejena; ona je postala: sonpronga, sôprôga, od prežti, pregati, die Mitgespannte**), primeri: lat. conjux za conjungs iz: conjungere, verbinden, jugum, igo, Joch, jumentum, za: jugmentum, das Jochvieh, tedaj mu je tudi iz tega stališča pristajalo ime: snobač, vrvnik, ligator.

Naj povzamemo tedaj katerogod stališče, iz vsakega se izpričuje naša razlaga besed: snubač, vrvnik, vrbnik iz korenik: snu, vr, binden, winden, vezati, k koreniki snu še primeri staro-škandinavsko: snua, vertere, torquere, toraj sopet pomen vijenja, vezanja, des Bindens, Windens.

Tako nam jezikoslovje tudi pomaga spoznavati staroslovenske pravne običaje.

Mnogovrstne novice.

Primerjanje davkov pri nas in drugej.

Hišni gospodar, čegar hiša 20.000 frankov na leto najemščine donaša, plačuje zato davka na Nemškem 2000 fr., v Avstriji 6300 fr., na Angleškem 530 fr., na Laškem 4254 fr., na Francoskem 1037 fr. — Kmetijstvo, ktero na leto 20.000 fr. čistega dohodka donaša, plačuje davka na Nemškem 2000 fr., v Avstriji 3560 fr., na Angleškem 530 fr., na Laškem 5000 fr., na Francoskem 1800. — Fabrikant, kateremu fabrika 20.000 fr. na leto donaša, plačuje od nje davka na Nemškem 1860 fr., v Avstriji 2390 fr., na Angleškem 2642 fr., na Laškem 2025 fr., na Francoskem 460 fr. Bankir, kateri si 20.000 fr. na leto pridobi, plača od tega davkov: na Nemškem 1620 fr., v Avstriji 2390 fr., na Angleškem 988 fr., na Laškem 3873 fr., na Francoskem 1266 frankov.

Za 20 milijonov novih državnih bankovcev

po 5 gold. se dela zdaj v državni dunajski tiskarnici. Al s temi se neki — tako pravijo — ne bode pomnožilo število državnih bankovcev, ker ti novi bankovci bodo nadomestili le staro že cunjasto blagó.

*) Primeri še nemški bändigem iz „band“.

*) Pri Rusinih in tudi Slovencih kraj Mure je še navada, da nevesti, predno prvo noč po poroki spat gré, predložijo uzdo iz korenike: vez, in jej okoli vrata denejo homot v znamenje, da je postala „soproga“, — vprežena in da tedaj mora z možem skupno voziti in vlačiti butaro zakonskega stana. Na vezanje nevest kaže tudi Nestor pisaje: „umikahu ženy sobje“. Korenika: мѣк, pa znači vezati, zato Miklošič srbsk. zamka, laqueus prav dobro izvaja iz te korenike.

Podučne stvari.

Telovadno in boriteljsko imenoslovje.

Sestavil Ivan Z. Vesely, načelnik „Sokola“ ljubljanskega.

(Dalje.)

V.

Vierreihe, čveterostop.
Verlockeu, zvačiti.
Verlockung, zvačilo.
Versorgen, shraniti (sabljo).
Vollgiren, skakati (na konja).
Vollgirtisch, skakalna miza.
Vorarm, predlaktje.
Vorbeugen, prikloniti se.
Vorbeugung, priklon.
Vorderarm, predlaktje.
Vorderpausche, sprednja roča.
Vorhalten, nastaviti.

Vorhieb, predsek.
Vorlings, naprej.
Vormann, sprednik.
Vorneigen, predkloniti se.
Vordermann, sprednik.
Vorschieben, predsuniti.
Vorschweben, predplati.
Vorschwung, predkolebljeje.
Vorsprung, predskok.
Vorstoss, predbod.
Vorturner, predtelovadec.
Vorwärts! naprej

W.

Wage, vaga.
Wageliegen, ravno ležati.
Wagewechsel, menjava vage.
Wagschwebe, vznos prednožin.
Wälzen sich, valjati se.
Wechselarmig, menjorameno.
Wechselbeinig, menjonožno.
Wechselhändig, menjoročno.
Wechselhang, vesa premenljiva.
Wechseln, menjati.
Wechselschultrig, menjoplečen.
Wechselseitig, obojstranski.
Weg, pot.
Wehren, braniti.
Weithochsprung, skok daleko-visoki.
Weitspringen, skakati daleko.
Weitsprung, skok na daleč.
Weittiefsprung, skok daleko-globoki.
Wellaufschwung, vshit s kolom.
Welle, kolo.
Wende, obrta.
Wende mit Drehung, obrta z obratom.

Wendeabsitz, odsed z obrto.
Wendeabsitzen, odsesti z obrto.
Wendeaffensprung, skok ópični z obrto.
Wendeaufsitz, nased z obrto.
Wendeaufsitzten, nasesti z obrto.
Wendekehre, obrta z okretom.
Wenden, obračati.
Wendeschwung, kolebljeje z obrto.
Wettlauf, tek za stavo.
Wettlaufen, teči za stavo.
Wettkampf, borba za stavo.
Wettkämpfer, boritelj za stavo.
Winden, motati.
Winkelpippen, kolebati v oglu.
Winkelbewegen, premik z oglom.
Winkelfinte, lest oglova.
Wippen, kolebati.
Wipphandeln, ročkovati s kolebljejem.
Werfen, metati.
Wurf, mét.
Wurfspiess, kopje.

Dopisi.

Iz Podrage 5. nov. — ? — Pač res se čudne reči godé v naši Avstriji! — Pretekli mesec so nam „Novice“ vsaki teden prinašale kako veselo novico za naš narod, in komaj že smo pričakovali 44. lista, nadjaje se, da v njem bomo brali spravo dognano s Čehoslovani. Al kako smo se zmotili! Zgodilo se je ravno nasprotno. Padel je tedaj Hohenwart s svojimi soministri z vsem svojim prizadetjem za spravo in mir med avstrijskimi narodi! Kakor mora vsacega pravega prijatelja Avstrije to v srce zaboleti, tako zbolelo je tudi marsikterega izmed nas, ko smo to nepričakovano novico zvedeli. Žalostna nam majka! — Pri vsem tem pa vendar za trdno upamo, da naposled bode vendar — pred ali pozneje — pravica zmagala in se ravnopravnost vselila v avstrijske dežele; vsaj tudi pravicoljubni Nemci to želijo, ker bi zares bolje bilo, da bi zginil ves prepir iz med avstrijskih narodov, in bi nastopil preljudi mir. — Še nekaj. Povedale ste nam „Novice“, da je presvitli cesar blagovolil odpustiti kranjski deželi